

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การอยู่ร่วมในโลกปัจจุบันที่ประกอบไปด้วยการรวมตัวเป็นองค์กรต่างๆมากมาย ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถโคดเคียวตนเองได้ ความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดการเปิดเสรีทางการค้า และข้อตกลงยอมรับร่วมขององค์กรการค้าโลก ได้ขยายสู่การผลักดันให้เกิดการเปิดเสรีด้านการค้าบริการในปี พ.ศ. 2538 และนำไปสู่ความร่วมมือในลักษณะภูมิภาควิวัฒน์ภายใต้กรอบความตกลงอาเซียนด้านบริการในปีเดียวกัน จนก้าวสู่การเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งหนึ่งในวัตถุประสงค์หลักคือ การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน โดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างมีเสรีมากขึ้น กำหนดเวลาที่จะค่อยๆลด หรือยกเลิกอุปสรรคระหว่างกันเป็นระยะ

แม้แนวคิดของการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภาครัฐคาดว่าจะเป็นการเพิ่มพูนผลประโยชน์และนำมาซึ่งโอกาสหลายประการทั้งต่อประเทศไทย และผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยว ซึ่งบริการด้านท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในสี่ของสาขาบริการเร่งรัดที่จะต้องยกระดับการเปิดเสรีที่ประเทศสมาชิกจะต้องอนุญาตให้นักลงทุนหรือนิติบุคคลสัญชาติอาเซียนเข้ามามีส่วนการถือหุ้นในประเทศได้ร้อยละ 70 อย่างไรก็ตามในมุมมองของภาคเอกชนไทยกลับกังวลต่อความไม่พร้อมของผู้ประกอบการ และเกรงการไหลเข้ามาของนักลงทุนต่างชาติสู่ฐานการผลิตในประเทศไทย และจะส่งผลกระทบต่อไปยังผู้ประกอบการ SMEs ขณะเดียวกันยังมองเห็นโอกาสที่จะเข้าไปแสวงประโยชน์จากการขยายฐานตลาดสู่การลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนค่อนข้างต่ำ เนื่องจากขาดข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการลงทุน ขั้นตอน กระบวนการประกอบธุรกิจในกลุ่มประเทศอาเซียน

การศึกษาข้อมูลในเชิงลึกถึงโอกาสของผู้ประกอบการไทยในสาขาธุรกิจโรงแรมที่จะแสวงประโยชน์จากข้อตกลงการเปิดเสรีภาคบริการท่องเที่ยวจึงถูกนำมาเป็นประเด็นการศึกษาในครั้งนี้ โดยใช้ SWOT Analysis และ TOWS Matrix ประเมินโอกาสของผู้ประกอบการไทยที่จะแสวงประโยชน์ภายใต้ฐานการผลิตภายในประเทศจากการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการท่องเที่ยว และใช้ BCGs Model คัดเลือกพื้นที่ในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ควรให้ความสนใจไปลงทุน พร้อมใช้ SWOT Analysis และ TOWS Matrix ประเมินโอกาสของผู้ประกอบการไทยที่จะแสวงประโยชน์ด้วยการขยายฐานการผลิตสู่กลุ่มประเทศดังกล่าว

ผลการศึกษาสรุปได้ว่าการบรรลุข้อผูกพันการเปิดเสรีใน Mode 2 “การบริโภคข้ามพรมแดน” เปิดโอกาสให้ฐานตลาดท่องเที่ยวของประเทศไทยจากตลาดอาเซียนเปิดกว้างขึ้นจากการยกเลิกข้อกีดกันด้านภาษีเดินทาง และการอำนวยความสะดวกในการข้ามแดนให้เป็นไปโดยสะดวก ส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยสามารถแสวงประโยชน์ภายใต้ฐานการผลิตเดิมที่มีอยู่แล้ว

ภายในประเทศได้มากขึ้นตามไปด้วย ขณะที่การเปิดเสรีใน Mode 3 “การตั้งสำนักงาน” ซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนหรือนิติบุคคลสัญชาติอาเซียนเข้ามามีส่วนร่วมการถือหุ้นในประเทศไทยได้ร้อยละ 70 นั้น ประเด็นการเพิ่มสัดส่วนการลงทุนดังกล่าวมิใช่แรงจูงใจ หรือปัจจัยหลักอย่างมีนัยสำคัญ ที่นักลงทุนต่างชาติจะนำมาเป็นข้อพิจารณาเพื่อเข้าสู่ตลาด แต่ปัจจัยที่จะดึงดูดนักลงทุนต่างชาติเข้าสู่ตลาดได้ คือ ความสามารถในการแข่งขัน และผลตอบแทนการลงทุน เพราะในปัจจุบันแม้จะยังไม่บรรลุการเปิดเสรีตามกรอบของ AEC แต่นักลงทุนจากประเทศสิงคโปร์ยังคงขยายฐานการผลิตเข้าสู่ประเทศไทย และประเทศอื่นๆ ในอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าจะเข้ามาเป็นคู่แข่งที่สำคัญในประเทศไทยต่อไป ดังนั้นผู้ประกอบการโรงแรมของไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับการปรับตัว เพื่อการแข่งขันไม่ว่าจะมีการเปิดเสรีการลงทุนตามกรอบ AEC หรือไม่ก็ตาม โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการพร้อมให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายระหว่างกันอย่างมีเอกภาพ มิฉะนั้นโอกาสของการแสวงประโยชน์จากฐานตลาดใหม่ที่เปิดกว้างรวมไปถึงฐานตลาดเดิมที่มีอยู่จะถูกกลดทอนไปสู่ธุรกิจของคู่แข่ง

ในทำนองเดียวกันการเปิดเสรีใน Mode 3 จะมีผลให้ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ต้องยกระดับสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนอาเซียนเพิ่มขึ้น แต่จะไม่มีผลต่อประเทศในกลุ่มอินโดจีนซึ่งขณะนี้ได้เปิดเสรีการลงทุนถึงร้อยละ 100 ไปก่อนหน้าแล้ว เมื่อประกอบกับการพิจารณากลุ่มประเทศที่ประเทศไทยควรให้ความสนใจไปลงทุน โดยอาศัย BCGs Model ในการวิเคราะห์ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มประเทศในกลุ่มอินโดจีน คือ เวียดนาม กัมพูชา เมียนมาร์ และ สปป.ลาว เป็นกลุ่มประเทศที่จะก่อให้เกิดความสามารถในการสร้างกำไรอย่างยั่งยืนของธุรกิจได้สูงกว่า จึงเป็นกลุ่มประเทศที่นักลงทุนไทยควรให้ความสนใจไปลงทุน ซึ่งทั้ง 4 พื้นที่ ที่กล่าวถึงขณะนี้ นักลงทุนไทยได้ขยายฐานการผลิตเข้าสู่ตลาดเพื่อการแข่งขันเรียบร้อยแล้ว และผลการวิเคราะห์ SWOT ร่วมกับ TOWS Matrix ได้ข้อสรุปยุทธศาสตร์การแข่งขันที่น่าเสนอคือ เน้นยุทธศาสตร์ปกป้องเป็นสำคัญในพื้นที่ตลาดเวียดนาม และเมียนมาร์ เพื่อรักษาตำแหน่งและส่วนแบ่งทางการตลาด ขณะที่ในประเทศกัมพูชา และ สปป.ลาว สามารถเดินหน้าด้วยยุทธศาสตร์เติบโต ทั้งนี้ภาคธุรกิจของไทยต้องได้รับการสนับสนุนทั้งด้านข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลเชิงลึกเพื่อวางแผนเข้าสู่ตลาด รวมทั้งการสนับสนุนเพื่อเร่งสร้างทีมบริหารจัดการให้กับนักลงทุนไทยในการรุกตลาด ผู้ประกอบการไทยจึงจะสามารถแสวงประโยชน์ด้วยการขยายฐานการผลิตสู่กลุ่มประเทศอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะปัจจัยการเปิดเสรีการลงทุนมิใช่ปัจจัยหลักของการสร้างโอกาส แต่ความสามารถในการแข่งขัน เป็นปัจจัยสำคัญมากกว่าในการขยายฐานการผลิต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จึงได้เสนอให้รัฐบาลต้องกำหนดตำแหน่ง และเป้าหมายที่ชัดเจน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย สนับสนุนด้านฐานข้อมูลซึ่งต้องมีความลึก และรอบด้านให้สะดวกต่อการเข้าถึง และค้นหา รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีด

ความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการไทย ซึ่งอาจจะต้องมีการปรับโครงสร้างองค์กร หรือขยายบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนด โดยนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทางปฏิบัติ อาทิ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้พิจารณาดำเนินงาน รวมถึงผู้ประกอบการไทยต้องมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถให้กับบุคลากร และต้องสร้างกลไกในการสร้างเครือข่ายระหว่างกันเพื่อเสริมประสิทธิภาพการแข่งขันอย่างมีเอกภาพ

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ภาครัฐจะได้นำไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการไทย สามารถลดช่องว่างที่เป็นอุปสรรค หรือปัญหาซึ่งกำลังเผชิญหน้า และเสริมความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการที่มีศักยภาพได้เหมาะสมตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกัน รวมทั้งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ผู้ประกอบการไทยจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาการลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าบริการด้านท่องเที่ยว เนื่องด้วยระยะเวลาที่จำกัด ข้อมูลที่นำมาประกอบการวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลฐานเพื่อต่อยอดการศึกษาในเชิงลึกได้ต่อไป